

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Octava. Ut non apponantur pacta injusta. Caput Nonum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

3. Hic insurgit brevis quaestiuencia. An ex his expensis deducenda sint ea, quas fecisset pro se ille socius, qui operam promisit, si socius non fuisset, seu, si Societatem dictam non inuissset, Petrus v. gr. Societatem iniens cum Paulo, expendit ob destinatum negotiationem quindecim aureos pro suo victu, si autem non vacasset ejusmodi negotiationi, expendisset domi suae quinque aureos, debetne Petrus deducere hos quinque aureos, & sic solum decem computare pro expensis Societatis? Semper autem, ut nimis saepe monui, loquimur, abstrahendo a iusto pacto, vel consuetudine legitima Regionum.

6. Respondeo. Ita putant probabiliter non a Bald. in nulli. a Verum probabilius, b non esse de L. 1. n. 9. C. ducendas, judico, sed omnes debere esse Pro Socio, communes omnibus sociis. Ratio est, tum Angel. V. quia Jura absolute concedunt, proficiscentem Soc. 1. n. ad negocium Societatis posse ex communibus bonis Societatis alimenta accipere, Tum Navarr. quia praescindendo a pacto in contrarium, lib. 7. c. 2. qui locat operam suam extra domum a Con. n. 466. ductore, cui servit, est merito alendus. Dico Navarr. in (extra domum suam.) Nam recte advertit sum. c. 17. loco citato Molina, quando expensa pro tuo n. 283. victu fiunt in tuo domicilio, quia nimirum b Salic. ap. negotiatio non est talis, ut a tuo loco disce. P. Navarr. dere oporteat, eas non esse communes; cujus Molina, & dicti ratio alia esse non potest, nisi, quia, qui Lessus l. c. locat operam suam non discedens a sua do. Bonac. de mo, sibi conuevit alimenta praestare. At a contract. domo sua discedens, non ita, & c. d. 3. q. 6. p. 7. Confirmatur ex Jure, c in quo habe. 4. n. 3. a. mus, quando quis proficiscitur ad negotios citans, tia Societatis, expensas esse extrahendas c. L. Cum ex communibus bonis Societatis. Nota, duobus, §. quando quis proficiscitur (ait) quasi dicat, Quidam, non vero, quando non proficiscitur, sed L. Si Fratres, §. Si Inquirer quis, Quanam sint illae expensae, pro Socio. quae sunt causa Societatis?

Respondeo, esse illas, quae sunt necessariae vel utiles Societati; ut, si necessarium sit iumenta conducere, ad merces deferendas, domum, & servum habere, ad easdem conservandas, gabellas solvere, ac similia. Hujus etiam generis sunt expensae, quas capite septimo diximus fieri propter damna, quae eveniunt ex causa Societatis, non vero, quae ex occasione.

9. Illud semel quaesitum fuit, An elemosynae moderate factae intuitu Societatis, ut ea scilicet prosperum exitum habeat, sint extrahendae a communibus bonis Societatis? Et quidem recte respondet Petrus d. a Navarra, esse a communibus bonis extrahendas, Ratio est, quia socius potest ex communibus bonis facere eas expensas, quae prudenter putantur utiles Societati, sicuti ergo putare, ut utile, humano subsidio, ad negotiationem susceptam, uti; ita, immo multo magis, uti Divino.

10. Propter eandem causam, si socius advehens per mare merces a magna tempestate impeteretur, moderatumque vorum elemosynae, pro incolumitate mercium faceret, illud ex communibus bonis esse persolvendum, mihi dubium esse non potest.

11. Illud iterum fuit quaesitum. An, si faciendae sint expensae necessariae pro negotiatione, & non possit haberi pecunia communis ex Societate, teneaturis, qui operam promisit, illas expensas facere ex suis propriis bonis, vel saltem petere mutuas ab aliis ad illas faciendas.

Respondeo, obligari, non modo ex Charitate, ut solum contendit Rebell. e sed ex c. Rebell. Justitia. Ratio est, quia socius, ex vi contractus Societatis, obligatur, illam diligentiam, 7. n. 7. & operam adhibere, quam adhiberet in re sua, ut nuper late diximus: at pro re sua ita quis faceret, ergo, & c. non est tamen negandum, ipsum posse f. has pecunias repetere a Societate, cum utiliter gesserit ejusdem Societatis commune negotium.

CAPUT IX.

Ut non apponantur pacta injusta.

Qua est Condicio octava.

1. **C**um ea pacta sint injusta, quae contra naturam hujus contractus sunt, quaeque inaequalitatem inter socios afferunt, ideo non alio meliori modo ea dignoscuntur, quam perpendendo, quae haecenus de natura hujus contractus sunt explicata; Nihilominus multum ad ejusdem rei praesim faciet, aliqua hic peculiariter pacta discutere, quae jam ex ordine subscribo.

2. Pri-

2. Primum Pactum. Antonius confert in Societate centum aureos : Petrus operam suam, ita tamen, ut Petrus certam quantitatem, vel certam lucri partem habeat quanti scilicet aestimatur ejus opera, sive ex negotiatione patriatur lucrum, sive non, & sive pereat pecunia Antonii, sive non, estne hoc pactum justum?

Respondeo, esse justum, sed certè in ejusmodi negotiatione non intervenit contractus Societatis, sed potius locati, & conducti. Nam in hoc casu Antonius conduceit operam Petri, & dat ipsi certam mercedem, sive ex lucro negotiationis, sive aliunde; qui modus contrahendi justus omnino est, quando justa merces operæ præstandæ correspondet.

3. Quid, si ita pactum iniatur? Si Societas bene succedet in lucro, longè majorem dabo tibi mercedem, si malè, longè minorem?

Respondeo, adhuc justè pactum iniri; non enim sic in eo contractum Societatis, sed pari modo contractum locati, & conducti; Ego autem in hunc modum paciscor, ut ea spe diligenter sit socius in negotiationis munere exercendo; Adde, æquale esse periculum majoris, vel minoris mercedis, &c.

4. Secundum pactum. Idem Antonius celebrat contractum Societatis cum Petro, ea lege, ut ipsi Petro obveniant duæ partes lucri, & una solum damni, & una lucri, est ne id justum?

Respondeo. Si hæc unius socii onera compensentur pecunia, vel re æquivalenti ab alio socio, justum erit pactum, si vero non compensentur, nimis manifestè erit injustum; quando enim compensantur, servabitur æqualitas, secus, non item.

5. Quid, si fiat pactum, ut ad unum ex sociis, v. g. Antonium, nulla damni pars pertineat, & tamen pertineat aliqua lucri pars, totum vero damnus rejiciatur in alterum, v. g. in Petrum, sed cum parte lucri, si ex negotiatione lucrum perveniat?

Respondeo, cum prædicta distinctione; eadem enim hic militat ratio. Sed jam video, te advertere, hunc, & præcedentem, (quando justè compensantur onera) non esse merum contractum Societatis, sed insuper addi unum vel alterum contractum Venditionis, vel similis venditorem periculum damni, & locatur opera socii, &c. Ita Molina. *b*

Tamburinus de Sacramentis.

6. Tertium Pactum. Idem Antonius confert pecuniam cum pacto, ut solum tertia pars dictæ pecuniæ pertineat ad ipsum Antonium, & eadem sola tertia pars subfit periculo ad damnus ejusdem Antonii: at vero reliquæ duæ partes pertineant ad Petrum socium conferentem operam, ipsiusque Petri periculo amittantur, si amittentur & itera tertia pars lucri ad Antonium, reliquæ vero duæ lucri partes pertineant ad Petrum; estne hæc justa conventio.

Respondeo, cum memorata distinctione, ut scilicet, si compensentur onera, justa sit conventio, aliter sit prorsus injusta. Ita Molina *c* quicquid in contrarium dicat Silvester. *d* 417. Sicut enim Antonius, qui confert pecuniam, potest, ut superius vidimus, rejicere in socium totum periculum pecuniæ capitalis, tribuendo ipsi socio proportionatam mercedem tanti oneris, cur non poterit duarum partium periculum in socium rejicere, data pariter proportionata mercede.

7. Quartum pactum. Idem Antonius dat Petro, Paulo, Joanni Piscatoribus quindecim aureos, singulis nempe aureos quinque ut scilicet habeant expensas ad piscandum (idem die de aliis exercitiis, puta excolendis agris, pasceendis animalibus, nutriendis bombicibus, ad sericum extrahendum, & similibus) dat, inquam, hoc pacto, ut singuli post piscationem, & pisces venditos, dent ipsi Antonio dimidiam lucri partem, quod acquirunt, & insuper aureos omnes ab eodè Antonio ante piscationem receptos ipsi eidem reddant: totum autem periculum, quo possent deperdi aurei illi, subeant ipsi Piscatores pro sua rata? Estne justum hoc pactum?

Respondeo. Esse injustum docent Rodriguez, & alique; nam nimis dura onera (inquunt) Piscatoribus imponuntur. Et certè injustitia est (ajunt) velle communicare in lucro, & non in jactura, & velle, ut ipsi Antonio reddatur capitale, etiamsi sine culpa sociorum illud pereat. Addit Navarrus, si Piscatores ex dictis pecuniis aliquid expenderint pro sua domo, debere ipsos restituere Antonio, quia Antonius solum contulit pecuniam ad negotiationem, & consequenter ad expensas negotiationis, non vero ad expensas extra negotiationem domi factas.

8. Hæc illi, supponentes, hunc esse contractum

N n n

ctum

De Dissolutione Societatis:

1. **S**ocietas, vel instituta fuit ad tempus determinatum, ut, si pro duobus, tribus, decem annis, immò, & pro tota vita, vel ad tempus indeterminatum, id est, sine temporis mentione: De utroque simul sic breviter habe.

2. Dissolvitur Societas Primò, mutuo consensu, seu renuntiatione. Secundò, finito tempore designato. Tertiò, finito negotio. Quartò, morte civili. Quintò, morte naturali: quæ omnia, nitidiorè stylo, sed subobscuris verbis, sic Textus complectitur: *Societas solvitur ex Personis, ex Rebus, ex Voluntate, ex Actione.*

Mutuo Consensu.

3. Rectè: nam Res, per quas causas nascitur, per easdem dissolvitur; Quod si unus ex Sociis incidit in amentiam, non dissolvitur Societas, nec ejus Curator renunciare potest, nisi in casibus, in quibus socius ille, si fuisset sanus, potuisset. Quare in hoc casu continuare omnino socii debent ad Societatem, & lucrum dividere cum Curatore amentis.

4. Quid, si quis ex sociis renunciaret, aliis in vitis?

Respondeo. Tunc damnum, quod sortè ex tali renuntiatione subsequetur, ad ipsum solum spectabit: si vero nihilominus sequetur lucrum, illud erit commune aliis, vni ipsi, quantum est ex parte sua, jam cessit Juri Societatis, subivitque prædictam obligationem restituendi id, quod sociorum interest, si non fuisset renunciatum ante tempus.

5. Sunt tamen quatuor casus, in quibus licitè, aliis in vitis, socius renunciat: Primò, si ei pacta non servantur, nam *Frangenti fides*, merito fides frangitur. Secundò, si socii sint ei injuriosi, vel damnosi, ita, ut prudentis arbitrio non sint tolerandi. Tertio, si esset spes lucrum percipiendi ex negotiatione suscepta. Quartò, si socius debeat Reipublicæ causa abesse, nec commodè, vel aliis, vel sociis, suas committere partes possit.

Finito

ctum Societatis, sed, quia verè is non est, est enim Conductionis, & Locationis operarum Piscatorum, ut ex dictis cap. 1. nu. 6. & ex dictis nu. 2. hujus capituli constat, nullo modo erit ejusmodi contractus condemnandus, si justa, omnibus expensis, merces Piscatoribus solvatur, sive in pecunia, sive in lucro sperato, ut dictum est.

9. Illud, quod modo addidit Navarrus, approbo quidem, sed eo modo, quo ego retuli; nam dicti Piscatores, sive expendant domi, vel extra, sive non expendant, jam totum capitale debebunt reddere, ut ex pacto conventum fuit; At, si Navarrus aliud velit, ut certè velle alicui videri potest, id est, debere à socio operam conferente (quando est initus contractus Societatis) deduci expensas, quas domi is fecisset, non approbo, nisi eo modo, quo vidimus supra. a

a Suprac.
8. nu. 4.

10. Quintum pactum. Idem Antonius socium asciscit Petrum, additque, ne alia negotia suscipiat, justè ne sic paciscitur?

Respondeo, justè, quia sic Antonius vult Petrum expeditum esse pro suis negotiis, immò, si natura, & qualitas suscepti negotii requirit totum hominem, debet Petrus etiam si non adsit pactum, totum se illi negotio ad dicere, quando enim ipse promisit suam operam, totam, quæ erat necessaria illi negotio, promisit.

11. Quod si non requiratur tota, si additur ab Antonio tale onus Petro, debet certè Antonius aliquo modo compensare; secus, liber Petrus erit, & sic aliena negotia, ut ei libet, potest assumere, quia nihil hæc obstant Societati cum Antonio susceptæ, ut supponitur. Sic Medicus operam suam tibi promittit, non tamen propterea alios infirmos curandos, cum culpa suscipit, quando omnibus consulere satis potest. Quod dicimus de Socio, dic obiter de famulo; is enim, quando abest præjudicium famularus Domini, potest b alia negotia suscipere, & lucrari, cum tamen non possit, quando præjudicium illud adest.

b Inuit.
Bonac. d. 3.
de contr.
qu. 6. p. 1.
num. 5.